

«Nekateri pozneje zbirajo samo še denar, drugi pa imamo v sebi tisto 'otroško dušo', da nas razveseljujejo še druge stvari.»

Zmago Tančič

Zbiralci

Začne se s papirnatimi prtički in kraljestvom, konča pri starem de

Maja Hitij

besedilo in fotografije

Vsaj tretjina mladih nekaj zbira in to mladostno navado ohrani najmanj desetina odraslih. Nekateri študije kažejo, da je zbiranje različnih predmetov prirojeno. »Zbiramo že od otroških dni. Punčke in fantki začnejo s papirnatimi prtički, nato s sličicami iz čokoladic, kot je Živalsko kraljestvo. Nato se stopnjuje: lotijo se filatelije, zbirajo razglednice, predvsem sodobne z različnimi motivi. Nazadnje se specializirajo za določene predmete,« razlaga Zmago Tančič iz Numizmatičnega društva Slovenije, eden od zbiralcev, ki so včeraj in v petek na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču sodelovali na Collecti, prvem mednarodnem sejmu zbirateljstva pri nas, na katerem se je srečalo več kot 70 evropskih zbirateljev s področja filatelije, numizmatike, kartofilije, militarije, filomenije ...

Ljudje zbirajo vse, od znamk, mineralov, draguljev in fosilov, podobice, starega denarja, škatlic za vžigalice, razglednic, telefonskih kartic, draguljev, nakita, podstavkov za pivo do vozniških redov vlakov. »Nekateri pozneje zbirajo samo še denar, drugi pa imamo v sebi tisto 'otroško dušo', da nas razveseljujejo še druge stvari,« pojasnjuje Zmago Tančič.

Tak je na primer Sandi Novinec, ki je prišel na sejem zato, da bi našel še kakšnega zbiralca škatlic vžigalic: »Zdaj sem edini v Sloveniji. No, če je kje še kdo, naj se mi oglasi! V svoji zbirki imam 370 tisoč različnih kosov.« Filomenist (po latinsko: prijatelj luči) pokaže veliko mapo, v kateri so razprostrte škatlice vžigalic: »Imam 80 prijateljev, s katerimi si jih izmenjujemo. Sem član društev zbiralcev iz ZDA, Češke, Nemčije, Anglije, Rusije ... Za takšno zbiranje se moraš precej potruditi, saj so škatlice zelo redke.«

Zbirateljstvo lahko pomeni tudi zaslužek, predvsem to velja za numizmatike. Po zamenjavi tolarjev so pri nas vse bolj priljubljeni evri. Kovanci za dva evra, ki so bili nekoč vredni natanko toliko, zdaj stanejo tudi 99 evrov. Najdragocenejši so predvsem redki, tisti prvi iz leta 1999 in iz majhnih držav Vatikana, San Marina, Monaka. Veliko ljudi pa zbira samo določene kovance – po en cent, en evro, dva.

Verjetno največ zaslužijo zbiralci 24-karatnega zlata. Navadno so to prej varčevalci, saj zlato ni obdavčeno. Trenutno je kilogram vreden približno 16.500 evrov, lani je bilo zanj treba odšteti 19 odstotkov

Med vsemi zbiralskimi konjički izstopa filatelija. Ob zbiranju, spoznavanju in raziskovanju se odpre tudi možnost ustvarjanja in tekmovanja. Besedo filatelija je prvi uporabil Francoz Herpin leta 1864. V poenostavljenem prevodu pomeni ljubezen do poštnih znamk. Sicer pa je to zbiranje poštnih znamk, dopisnic, letalskih nalepk, poštnih žigov, skratka vsega, povezanega s poštnimi predmeti. V Sloveniji deluje 29 filatelističnih društev, združenih v filatelistično zvezo, ki šteje več kot 1200 članov. Vseh filatelistov naj bi bilo pri nas trikrat do štirikrat več.

manj. Na sejmu je manjkala zgolj zlata palica, s katero trgujejo na londonski borzi in bi bila pri nas predstavljena prvič. Zakaj? »Nobena od slovenskih zavarovalnic je ni bila pripravljena zavarovati, saj je vredna 198 tisoč evrov. Kupujejo jo zgolj centralne banke in kovnice. Tudi Banka Slovenije ima zaloge v zlatu v takih palicah,« je pojasnila Irena Kunstelj Moro, direktorica podjetja Moro.

Navdušeni nad zbirkami so bili tudi obiskovalci. »Že dvanajst let zbiram bankovce iz Afrike in kovance iz štirih držav. Na sejmu nameravam tudi kaj kupiti,« je povedal Robert Petek iz Maribora. Drugi so prišli na Gospodarsko razstavišče še z drugimi razlogi: »Čakam, da odprejo vrata na stojnici Pošte Slovenije, saj so mi rekli, da bom samo tu lahko še dobil priložnostno skavtsko znamko, ki je izšla v petek in je menda razprodana,« je dejal Brane Merela. V Slovenski filatelistični zvezi domnevajo, da je Sloveniji približno 3600 do 4800 filatelistov. Zakaj je zbiranje znamk tako priljubljeno? »Na njih so najrazličnejši motivi iz vsakdanjega življenja, denimo znanе osebnosti, rastline, drevesa ..., vse, kar nas obkroža. Poleg tega so poučne, kot enciklopedija znanja in primerne predvsem za mlade. A ne smejo jih samo hraniti, dobro je iz njihovih motivov sestavljati zgodbo, kot je pot v šolo,« je povedala Mirjana Bračič, žena filatelista.

Ljubljanski spominki nekoč

Obisk na Collecti je presegel pričakovanja, saj si je v petek in do včeraj zvečer sejsem po besedah organizatorjev ogledalo več kot 6000 ljudi.

Prodajalna starih knjig

Priložnostni žig Collecta

Najmanjše škatlice vžigalic iz zbirke Sandija Novince, ki so prišle tudi v Guinnessovo knjigo rekordov.

Kitajski kovanci, ki jim bo vrednost zrasla šele čez čas: po olimpijskih igrah v Pekingu leta 2008. In priložnostni žig Collecta.

Živalskim narju

Numizmatika je znanost o starih kovancih, s katero se ukvarjajo zbiralci starega in novejšega denarja, ki zbirajo predvsem lepe primerke. Marsikatero zgodovinsko vprašanje so strokovnjaki razvozlali prav po likih z več tisoč let starih kovancev. Na sejmu so zbiralci lahko izbirali med primerki iz antičnih časov, srednjega veka do bankovcev v obliki bonov in evrov.

Dva evra vredna 99 evrov

Nenavadne zbirke

Starine so vedno v modi in starinarina je svojevrstna trgovina. Tu so predmeti, ki jih plemeniti preteklost: pohištvo, posodje, slike, knjige ... Starinar, ki jim skuša obuditi smisel in namen, ni le prodajalec, je tudi poznavalec, detektiv, potnik in nosač. Nekatero starinarnice so splošne in zajemajo obdobja od prazgodovine do moderne umetnosti, druge so specializirane za določeno obdobje ali predmete.

priporočeno

kdo
Christoph Feichtinger
kaj
Ferogrami, tiskanje na ulice
kje in do kdaj
v Mednarodnem grafičnem likovnem centru v Ljubljani, do 29. aprila
zakaj
zaradi geometrijske abstrakcije, celo op arta, etno vzorcev in »vizualne poezije« z domicilom na pokrovih kanalizacijskih jaškov

Umetnost iz kanalizacije

Nova razstava v dvorcu na robu Tivolija v času, ko se tudi mestni naravi vse bolj mudi živeti, je spet lekcija MGLC iz tega, kaj vse je lahko danes grafika in kaj vse lahko sporoča, toda po svoje bi je bili v tem nekdanjem templju ljubljanske grafične šole veseli tudi pred znanim programskim zasukom izpred let. Vtis, ki ga zapusti, je namreč »metjejski« in blizu vtisu klasično postavljene razstave geometrijske abstrakcije, ki je bila v grafiki 20. stoletja izrazito navzoča. Če le ne bi bilo zgodbe v ozadju, ki razstavo Feichtingerja, avtodidakta iz

avstrijskega dela Štajerske, a z nizom nastopov in že izdanih katalogov, ki zdaj zasedajo polico pred blagajničarjem MGLC, postavlja v drugačno poglavje. V območje nenavadnega beleženja kulture vsakdana v različnih okoljih po svetu, ki se v njegovem primeru dogaja tako, da za

matrico svojih grafik, t. i. ferogramov – s tem izrazom je obstoječe leksikone likovne umetnosti razširil kar sam –, uporablja pokrove kanalizacijskih ali kakih drugačnih, denimo, telefonskih jaškov. Premaže jih z barvo in odtisne na papir. Z omejevanjem na podobe teh ne ravno reprezentančnih elementov urbane oblikovalske kulture, na katere turistični vodniki zlepa ne pokažejo, v njegovem primeru o kakem razmerju med umetnikom in denimo naravo najbrž ni mogoče niti črhiniti, pri njihovem prenosu v razstavišča pa ga, kaže, zanima predvsem primerjava med vsakdanjo kulturo v različnih okoljih in načini, na katere je ta kodificirana v vizualna sporočila predmetov, ki jih povezujemo z javnim redom ter higieno. Jaškov je doslej videl zelo, zelo veliko, s tistimi v Kranju, Kopru in Ljubljani vred, kjer se je lotil nemara »najslavnejšega«, tistega centralnega sredi Prešernovega trga, ki je koncentrično obdan z granitnimi tlakovci. **vu**

kaj
roman Ferija Lainščka Muriša

kje
Študentska založba
knjižna zbirka
Beletrina
obseg in cena
225 strani, 20,90 evra
zakaj
ker si je Feri Lainšček s svojim pisanjem priboril posebno mesto v slovenski literaturi ...

Zasledovanje ljubezni

Poljubil jo je spet potem, še zadihan. Strmela je v strop, kot bi zrla v bežeče poletne oblake.

Moj bog, kako si lepa, ji je dejal v mislih.

To je zato, ker sem srečna, mu je odvrnila, ne da bi zganila ustnice ...«

Feri Lainšček, vsestranski ustvarjalec, je opisovalec melanholije, ujete v prekmurski pokrajini, skozi katero se prepleta ljubezen do prekmurskih ljudi, še zlasti pa do ljubljene ženske. Svoje ustvarjanje razume kot iskanje

in posredovanje občutkov lepega in ob tem tudi kot iskanje smisla.

Roman Muriša je zastavljen kot drugi del trilogije, ki se začne z romanom Ločil bom peno od valov (obdobje 1. svetovne vojne), nadaljuje se z obdobjem 2. svetovne vojne (Muriša), del, s katerim naj bi se končala, pa je še skrivnost.

Lahko bi rekli, da je ljubezen tisto gibalo, ki poganja Lainščkove junake v različnih časovnih obdobjih. Ljubezen z vso svojo ustvarjalno in razdiralno energijo vodi Murišo skozi turbulentni čas druge svetovne vojne.

»Tako je z Muro, ki prinaša in odnaša. Življenje je klaviatura z belimi in črnimi tipkami, samo najbolj pogumni si upajo udarjati prav po vseh. Pisatelj Feri Lainšček je gotovo med njimi ...« je zapisala Manca Košir v spremni besedi knjige Slišati glasbo srca.

Vsekakor roman, ki bo presenetil marsikoga in vzbudil nestrpnost pričakovanje tretjega iz načrtovane trilogije. **vr**

Toplo priporočata
vu
Vojko Urbančič
vr
Vladimira Rejc